

DE KUNST VAN HET HANDLETTEREN

DE
KUNST
VAN HET
handletteren

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	9
SCHRIJVEN	11
ME, MYSELF & CHARLIE	13
CREATIEVE ROOTS	15
FAQ	20
HANDLETTEREN	23
INTRO	25
JE HOUDING	26
Waar teken jij het liefst?	26
BASICS	28
Potlood	28
Fineliner	30
Papier	32
FAUX KALLIGRAFIE	34
Opbouw	35
LETTERS VAN HET ALFABET	41
DRUKLETTERS	48
Geschiedenis	48
De drukletter	50
Opbouw drukletters	52
LETTERS MET KRULLEN	57
Sierlijke lijnen	59
Versier je letter	63
HOOFDLETTERS	66
CIJFERS	71
COMPOSITIE	76
Hulplijnen	78
Bouncy letters	81
Uitgerekte woorden	83
KLEURGEBRUIK	90
Keep it simple	90
GELPEN	94
LINKSHANDIG	97

BRUSHLETTEREN	101
OVERSCHAKELEN NAAR DE BRUSHPEN	103
De brushpen	108
Start to brushletteren	110
SCHRIJFSTIJLEN	121
KLEUREN COMBINEREN	122
Afwerking	123
GRAFFITILETTERS	129
Geschiedenis	129
Hoe start je?	129
POINTILLISME	135
WAT IS HET?	139
HOE START JE?	140
KLEUREN	146
AQUAREL EN ECOLINE	149
AQUAREL	151
ECOLINE	154
HOE GA JE TE WERK?	157
KALLIGRAFIE	159
GESCHIEDENIS	162
PEN EN INKT	163
De kroontjespen	163
PAPIER EN INKT	164
HOE GA JE TE WERK?	167
KLEI	169
TERUG NAAR JE ROOTS	171
Enkele weetjes	173
RELIËF	174
PERSONALISEER JE MOK	174
TEKENEN	177
DOODLES, KADERS EN VERSIERINGEN	182

INLEIDING

SCHRIJVEN

Een fascinatie voor letters heb ik altijd gehad. Leren schrijven in het eerste leerjaar vond ik fantastisch. Ik hield als kind enorm van schoonschrift en kon pagina's volpennen met die knappe klassieke hoofdletters vol krullen die ik op school had geleerd. Ze moesten allemaal even mooi zijn, anders begon ik gewoon opnieuw. Juist, een pietje-precies, puntjes op de i, en aandacht voor een mooi handschrift, *that's me*. Vroeger al, en nog steeds.

Vandaag heb ik geleerd dat geen pietje-precies zijn ook oké is, dat perfectie evenaren verdomd vermoeiend is en dat het al die stress niet waard is. Perfect binnen de lijntjes kleuren is meestal saaier dan wanneer je dat niet doet.

Durf is onze grootste vijand. Als we zien hoe kinderen hun fantasie op papier de vrije loop laten en niet nadenken of het wel mooi is, zo zijn wij als volwassenen meteen geblokkeerd wanneer we iets op papier moeten zetten. Voor minder dan instante perfectie gaan we niet, we zijn dan stuk voor stuk pietjes-precies.

Ik hou nog steeds van een opgeruimd en leeg bureau voor ik aan het werk ga. Een groot wit blad en enkel de tools die ik nodig heb. Wat volgt tijdens het schetsen is een heerlijk leeg hoofd. Je zou het tekenen van letters misschien niet meteen omschrijven als rustgevend, maar dat is het zeker wel. Je focus op het maken van mooie letters zal ervoor zorgen dat je even aan niets anders meer denkt.

Bij handletteren is het belangrijk dat het ook leuk mag zijn, dat niet perfect ook oké is, en dat je trouw blijft aan jouw persoonlijke en unieke stijl.

Ik doe zo veel verschillende dingen graag, mét passie, mét volledige overgave en nog het liefst allemaal tegelijk. Als het nog even kan, wil ik tussendoor nieuwe dingen leren, me er volledig in onderdompelen, alles onder de knie krijgen, een extra diploma halen en er ook nog iets nuttigs mee doen. Vermoeiend, maar ook interessant.

Voor ik met handletteren begon, was het zeker zeven jaar geleden dat ik een potlood in mijn handen had. Die zaten veilig achteraan in een kast opgeborgen, onder massa's troep verborgen. Na mijn opleiding Beeldende Kunsten had ik genoeg van tekenen en ging ik vastbesloten voor een opleiding Film. Daarna werd ik volledig in de wereld van de fotografie gezogen, en deed ik er nog een diploma als professional MUA bij. Tot ik plots tijdens de weekends naar Nederland reed om er een cursus over letters te volgen.

Wat mij zo getriggerd heeft om opnieuw mijn tekenmateriaal boven te halen, weet ik niet. Alsof het zo moest zijn. Het was een soort van ontsnappen aan de wereld rondom mij, volledige rust en stilte in mijn hoofd en in mijn lijf. Het deed me goed, gewoon even mijn letters en ik.

Het heeft iets sereens en rustgevends, werken met letters. Eeuwen geleden schreven monniken hele boeken over met enkel een veer en een potje inkt ter beschikking. Ook toen al was er veel aandacht voor sierlijke letters en kleine tekeningen.

Vandaag, op mijn dertigste, is mijn eerste cirkel zowat rond. Mijn fascinatie voor letters als kind leidde me tot op dit punt: meer letters! Dat het zo zou lopen, had ik niet meteen zien aankomen, maar tevreden, ja, dat ben ik wel.

ME, MYSELF & CHARLIE

Ik ben best vrolijk, maar dan mét een vleugje ochtendhumeur. En vooral ook stoer, tenminste als mijn sterke rottweiler naast me loopt. Daarnaast ben ik een klein, fijn mens. Fijn in de zin van dat ik een slanke lichaamsbouw heb. Ik geniet ervan zolang het duurt en ik nog pateekes à volonté kan verorberen. Of een frietje, dat kan me ook wel smaken.

Prullen met mijn tekengerief doe ik graag tot in de late uurtjes, soms met een wijntje erbij. Om de volgende ochtend vervolgens uit mijn bed te rollen met slaapogen en trachten niet te laat te komen op het werk. Wat trouwens lukt, dat wel, maar dan wel met twee verschillende sokken aan mijn voeten omdat ik in alle haast geen twee identieke vond.

Ik heb altijd een plan, ideeën te veel, ongelimiteerde creativiteit én ik weet wat ik wil. Mét veel lawaai en de nodige tamtam, maar ook met een klein hartje omdat er altijd iets fout kan lopen of teleurstelling om de hoek loert.

Ik leef met mijn hart, aan tweehonderd per uur, voor dingen die ik graag doe en mensen die ik graag zie. Maar vooral voor Charlie, het blije bakkes dat er altijd is, mijn steun letterlijk en figuurlijk. Kortom, mijn rots aan de leiband.

Uitslapen en wandelen op zondag is een vast stramien geworden sinds de wereld even op z'n kop werd gezet. Door weer en wind, en het liefst nog met lekker veel modder aan de poten en de schoenen, en platte hondenkoekjes in mijn broekzak (uiteraard).

Zondag is onze dag, om samen uit te waaien en te niksen, slechte kleren aan te trekken en te spelen met een bal vol kwijl. Het is onze dag om samen te genieten.

CREATIEVE ROOTS

Schrijven is altijd een manier geweest om informatie op te slaan en door te geven, we doen het al duizenden jaren en zullen het vast ook blijven doen. Het eerste schrift dat ooit ontstond, kennen we onder de naam spijkerschrift. Zo'n vijfduizend jaar geleden werd er al in kleibladen gekerfd met rietstengels en andere scherpe voorwerpen. Net als het schrift is dus ook keramiek steenoud. (Hihi, verdoken nerdgrapje.)

Altijd al hebben we als mens nood gehad om ons uit te drukken, om te vertellen en te creëren. De eerste grottekeningen van de mens dateren van meer dan veertigduizend jaar geleden. Mensen gaven weer wat ze belangrijk vonden, wat hen bezighield. Meestal werden er jachtaferelen afgebeeld met pigment dat ze in hun omgeving vonden.

a b c d e f g h i j k l m
n o p q r s t u v w x y z

De grotten van Altamira staan voor eeuwig in mijn geheugen gegrift, met dank aan de leerkracht kunstgeschiedenis die ons in het middelbaar vol passie en vurigheid alles over kunst met de hoofdletter K leerde kennen. Maken ze nog zulke levendige schoolherinneringen vandaag? Het valt te betwijfelen. We hebben vier jaar lang in dat boek gelezen. Destijds was het al meer dan twintig jaar oud, maar het was het allerbeste, of dat lieten we ons elke week althans vertellen.

Vele jaren later, nadat we dat geschiedenisboek klassikaal zo vervloekt hadden, vond ik het toevallig in een tweedehandswinkeltje. Ondertussen staat dat oude exemplaar te pronken in mijn boekenrek en blader ik geregeld nog eens naar die zwart-witfoto van die veelbesproken bizon en die Spaanse grot.

Hoe staat het met je ervaring in tekenen? Als het een geruststelling kan zijn, ervaring heb je niet nodig. Net zoals een mooi handschrift, is dat leuk meegenomen, maar is het een must? Nee, absoluut niet.

Toen ik met mijn opleiding Beeldende Kunsten startte, had ik nooit eerder tekenles gevolgd. Het ging bij mij een beetje vanzelf, al leerde ik heel veel nieuwe tekenstijlen, technieken en materialen kennen. Het duurde niet lang vooraleer ik door had dat ik nooit een kei in waarnemingstekenen zou worden.

1 HANDLETTEREN

INTRO

Kort samengevat is handletteren: 'het tekenen van letters'. Ja, dat lees je goed: tekenen! Breekt het zweet je nu al uit? *Trust me*, dit komt goed! Voor je het weet, krijgen we die creatieve rechterhersenhelft van jou zo weer uit zijn comateuze toestand.

Er zijn massa's soorten stijlen wanneer we het over handletteren hebben, maar het belangrijkste is om je eigenheid niet uit het oog te verliezen. Deze stijlen gaan van drukletters tot klassieke schrijfletters met een variatie in lijndikten, krullen en frullen, blokletters, uitgerekte letters en nog zo veel meer.

Kijk ernaar en probeer het uit, daarna beslis je zelf wat jou ligt en wat totaal niet binnen je stijl past.

Handletteren is een erg breed begrip en omvat dus geen vaste stijl of een bepaald lettertype. Het is een creatieve bezigheid die iedereen op zijn eigen manier doet. Experimenteer met letters die dik, dun, lang of net sierlijk zijn. Het mooiste werk maak je vaak door al die verschillende letterstijlen te combineren.

Langzaam is er een heropleving ontstaan van het tekenen van mooie letters en woorden, het teruggrijpen naar authentieke letters, maar nog het meest van al naar handwerken in het algemeen. Om aan de slag te gaan hoef je geen tekengenie te zijn. Als je een pen kunt vasthouden, dan ben je al halfweg.

JE HOUDING

We kennen het allemaal, wat swipen op een tablet wanneer je op de sofa ligt. Maar als je aan de slag gaat met tekenen heb je een stabiele ondergrond en een stabiele lichaamshouding nodig. Twee voeten die op de grond rusten, een rechte rug, en hou je pen vooral niet krampachtig vast. Neem ze zachtjes in je hand wanneer je gaat tekenen.

Ben je aan het schetsen of wat aan het uitproberen, dan heb ik niets gezegd. Zet je neer op een plaats die goed voelt, die inspiratie geeft en die je tot rust brengt.

- **WAAR TEKEN JIJ HET LIEFST?**

Sinds de eerste lockdownperiode werd mijn thuis pas écht mijn atelier. Wanneer een tekening tot in de puntjes afgewerkt moet worden, werk ik het liefst aan mijn enorme tafel in de woonkamer. Ik kan er al mijn spullen uitstallen, rommel maken en naar hartenlust experimenteren. Ik voel me dan altijd een beetje kunstenaar. Soms blijft die tafel dan een week vol materiaal staan en ben ik telkens weer lichtjes in paniek als de deurbel gaat en er onverwachts bezoek voor mijn neus staat. 'Ik was nog druk aan het tekenen,' vermeld ik dan even terzijde in de hoop dat mensen niet denken dat mijn huis er altijd zo bij ligt. Het ligt er vaak zo bij, maar dus niet altijd.

Dikwijls zit ik ook gewoon niét aan mijn tafel of bureau en borrelen ideetjes uit het niets op. Soms komen ze 's nachts wanneer ik al in bed lig. Papier en pen liggen dan ook steeds binnen handbereik op mijn nachttafeltje.

Mijn miniterrass is heerlijk om te schetsen en ideeën te laten sudderen. Zon op mijn snoet, koffietje erbij en ondertussen een beetje rondkijken naar de mensen die voorbij flaneren.

